

KAJAANIN KAUPUNKI
PYHÄNNÄN KUNTA

Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan osayleiskaavoitus
Piiparinmäen tuulivoimapuiston osayleiskaava

Kaavaluonnos 27.10.2014

Liiteluettelo

- Liite 4. Muistio viranomaisneuvottelusta 13.11.2013
- Liite 5. Muistio viranomaistyöneuvottelusta 6.6.2014
- Liite 6. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Muistio

Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava

Pöyry Finland Oy

Kampusranta 9 C
FI-60320 Seinäjoki
Finland
Kotipaikka Helsinki, Finland
Y-tunnus 0625905-6
Puh. +358 10 3311
www.poyry.com

Päiväys 13.11.2013

Sivu 1 (10)
Juha-Matti Märijärvi
P. 040 825 6260
E-mail: juha-matti.marijarvi@poyry.com

Viranomaisneuvottelu 1

Aika	13.11.2013, klo 9:00 - 11.45	
Paikka	Pohjois-Pohjanmaan ELY Oulu, videoyhteys Kainuun ELY Kajaani ja Pohjois-Savon ELY Kuopio	
Osallistujat Oulussa	Antti Huttunen Hilkka Lempiäinen Liisa Kantola Tuukka Pahtamaa Olli Eskelinen Aimo Lehmikangas Juha Parviainen Ville Koskimäki Liisa Märijärvi-Vanhanen Juha-Matti Märijärvi	Pohjois-Pohjanmaan ELY, alueidenkäyttö Pohjois-Pohjanmaan ELY, alueidenkäyttö Pohjois-Pohjanmaan ELY, YVA Pohjois-Pohjanmaan ELY, YVA Pohjois-Pohjanmaan liitto Siikalatvan kunta Pöyry Finland Oy Pöyry Finland Oy Pöyry Finland Oy Pöyry Finland Oy
Osallistujat Kajaanissa	Liisa Korhonen Rauni Laukkanen Esa Suominen Sanna Schroderus Timo Aitto-Oja Matti Konola Irmeli Hanka Inkeri Neuvonen	Kainuun ELY, alueidenkäyttö Kainuun museo Kainuun museo Kainuun liitto Pyhännän kunta, rakennustarkastaja Pyhännän kunta, kunnanhall, pj Kajaanin kaupunki, kaava-arkkitehti Kajaanin kaupunki, ympäristönsuojelu
Osallistujat Kuopiossa	Leila Kantonen Juha Perho Simo Takalammi Mikko Rummukainen Jari Martikainen Kyösti Mähönen Osmo Koivistoinen Mikko Kajanus	Pohjois-Savon ELY, alueidenkäyttö Pohjois-Savon ELY, YVA Pohjois-Savon ELY, liikenne ja infra Pohjois-Savon liitto Pohjois-Savon pelastuslaitos Pohjois-Savon pelastuslaitos Ylä-Savon Sote-kuntayhtymä Vieremän kunta, tekninen johtaja

1. Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen

Huttunen avasi kokouksen ja toimi puheenjohtajana. Muistion laatii Pöyry. Tehtiin esittelykierrros. Neuvottelu on kaavoituksen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu.

2. Suunnittelutilanteen esittely

Tuulivoimahanke

Parviainen esitteli tuulivoimahanketta. Hankekokonaisuus on haastava alueen laajuuden ja sijoittumisen kannalta. Kainuun ELY:stä on saatu hyviä kokemuksia työneuvottelumenettelyistä, jossa on mahdollisuus avoimeen keskusteluun.

Metsähallitus on tuulivoiman hankekehittäjä, joka etsii tuulivoimarakentamiseen soveltuvia alueita, kehittävät hankkeita, laativat YVA:t ja kaavat, hakevat rakennusluvut ja vuokraavat sitten alueet tuulivoimatoimijoille. Tuulivoimatoimintaan Metsähallitus ei osallistu.

Metsähallitus toimii pääasiassa valtion mailla tavoitteenaan olla vastuullinen tuulivoimatoimija ja välttää mahdollisia ristiriitoja. Tuulivoimapuistojen sijoittumisessa on huomioitu Tuuliatlas ja tarkemmat mittaukset, mahdollisuus riittävän suureen hankekokoon ja maankäyttö- ja ympäristöarvojen yhteensovittamiseen, infrayhteydet (sähkö lähellä, tiestöä valmiina). Osa arvioiduista alueista etenee YVA-vaiheeseen.

Suunnittelu on aloitettu voimaloiden teoreettisella maksimikoolla (torni 160m + siipi 70m). Sähköaseman koko on noin 70m x 70m. Tavoitteena on, että uutta ilmajohtoa tarvitaan mahdollisimman vähän. Yhdystiet ovat pääosin olemassa olevia tielinjoja. Voimaloiden nostoalueet ovat noin hehtaarin laajuisia. Voimalat ovat n. 500-700 m etäisyydellä toisistaan.

Tuotanto voisi alkaa 2016-2017. Alue toteutetaan mahdollisesti vaiheittain.

YVA:n ja YVA-selvitysten tilanne

Koskimäki esitteli käynnissä olevan YVA-menettelyn hankevaihtoehdot, vaikutustenarviointimenetelmät ja selvitysten tilanteen.

Vaihtoehdot ovat VE1 127 voimalaa, VE 2 85 voimalaa ja VE0 ei voimaloita. 3 MW voimaloilla vuosituotanto olisi 765-1143 GWh. Molemmissa toteutusvaihtoehdoissa uusi voimajohtolinja on noin 18 km. Voimalat on sijoitettu vähintään 1,5 km etäisyydelle asutuksesta.

Alueen virkistyskäyttö on lähinnä marjastusta ja metsästystä. Alue on nykyisin luonnonympäristöä, alueella on järviä, tärkeimpinä Oulujärvi n. 10km päässä ja Saaresjärvi alueen vieressä.

Alueella sijaitsee uhanalaisten ja huomioitavien lajien esiintymiä ja myös pesivää linnustoa. Selvitykset ovat valmistumassa. Lisäksi alueella on hirvien talvehtimisalueita, suurpetoja ja liito-oravia. Muinaismuistoja alueelta ei ole tiedossa. Alueen läheisyydessä on seudullisesti arvokkaita maisema-alueita.

YVA:ssa selvitetään hankkeen tilapäisiä ja pysyviä vaikutuksia. Ihmisiin kohdistuvista vaikutuksista selvitetään mm. melua, varjon vilkkumista ja maisemavaikutuksia. Linnustonselvityksiin sisältyy mm. pesimälinnut, kanalinnut, pöllöt ja törmäysriskiselvitys. Alue ei ole keskeinen muuttoreitti. Lisäksi selvityksiin sisältyy mm. liito-oravat, riistaeläimet, kasvillisuus- ja luontotyyppit sekä uhanalaiskohteet. Selvitykset on tehty voimaloiden ja sähköasemien sijaintipaikoilta, suunnitelluilta sähkö- ja tielinjoilta. Hankealueen läheisyydessä sijaitsevilta 7 Natura-alueelta on laadittu Natura-arvioinnit, alueiden Natura-perusteet ovat pääasiassa linnustoon liittyviä.

Maisema-arviointiin sisältyy näkymäalueanalyysi, havainnekuvat, 3D-mallinnus, lentoestevalot. Maiseman osalta vaikutusalue on laajempi kuin 12km. Varjostus ja

välkemmaallinnus on laadittu. Melumallinnus on laadittu VTT:n ohjeen mukaan. Vaikutukset maankäyttöön ja metsätalouteen arvioidaan. Moninaiskäyttö ja vapaa liikkuminen alueella jatkuu, tiestön parantaminen ja talviaikainen auraus parantaa saavutettavuutta.

Sosiaalisia vaikutuksia on selvitetty mm. asukaskyselyllä, internet-kyselyllä ja pienryhmätyöskentelyllä. YVA:n maastotyöt on tehty, YVA-selostus on viimeistelyvaiheessa, Kokkosuon kanssa yhteisvaikutukset on tutkittu maiseman, melun, luontovaikutusten ja linnuston osalta. YVA-hankkeeseen liittyen toteutettu Imperia-hanke on tukenut YVA:n laadun parantamisessa kehittämällä mm. vaihtoehtojen kuvaamista ja vaikutusten merkittävyyden vertailua. Kuntien edustajista ja paikallisista yhdistyksistä koottu arviointiryhmä on kokoontunut 5 kertaa.

Schroderus

- Yhteistä sähkönsiirtoa Kokkosuon kanssa voisi harkita, mikä on Kokkosuon hankkeessa huomioitu yhtenä vaihtoehtona.

Pahtamaa

- Lähtökohtaisesti on hyvä, että tehdään iso kokonaisuus. Iin Myllykankaassa oli hyvät selvitykset, jotka palvelivat myös kaavoituksessa, kuten tässäkin on odotettavissa. Imperia-hanke tukee työtä. Melu ja terveysvaikutukset on huomioitava. Melun kannalta 1,5 km etäisyys vaikuttaa hyvältä lähtökohdalta. Meluvaikutukset ovat nousseet enemmän esiin myös yleisessä keskustelussa.

Kantonen

- YVA:n kyselyt palvelevat myös kaavoitusta. Millaista palautetta on saatu yleisöltä ja metsästäjiltä?
 - o Koskimäki: Osa metsästäjistä pitää hanketta hyvänä, koska alueen tiestö parantuu ja osa huonona, koska alueen luonne muuttuu rakennetuksi ympäristöksi. Lähialueen asukkaat pitävät hyvänä, että hanke tuo investointeja ja elinvoimaa alueelle. Lähistön loma-asukkaat ovat kriittisempiä, n. 40 % kannattaa, 20 % vastustaa ja 40 % kanta on neutraali. Kaikkiaan palaute on ollut suhteellisen neutraalia.
 - o Huttunen: Pohjois-Pohjanmaalla on herännyt yleistä vastustusta eri tuulivoimahankkeita vastaan.

Mähönen

- Onko Karjalan lennostoon oltu yhteydessä alueen lähellä, n. 15 km alueelta sijaitsevasta varalaskupaikasta?
 - o Huttunen: Varalaskupaikat on huomioitava suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa. Puolustusvoimilta pyydetään lausunnot kaavasta. Puolustusvoimilta on myös saatu jo kommentti viranomaisneuvotteluun. Puolustusvoimilla ei ole ollut hankkeeseen, eikä OAS:iin huomautettavaa

Takalammi

- Onko YVA-vaihtoehdot muuttuneet YVA-ohjelmasta?
 - o Koskimäki: YVA-selostuksessa arvioitavat vaihtoehdot eivät ole muuttuneet YVA-ohjelman aikaisista. Muutostarpeet arvioidaan YVA:n perusteella. Natura-arvioinnin tulokset esitetään YVA:n mukana.

Korhonen

- Onko sähkönsiirrosta tulossa myös vaikutusarviointi?
 - o Koskimäki: voimajohdon arviointi sisältyy YVA:aan erikseen korostettuna.
- Sosiaalisten vaikutusten arviointi korostuu erityisesti Saaresjärvellä, jonka ympäristössä tulee huomioida myös yhteisvaikutukset Kokkosuon hankkeen kanssa.
 - o Koskimäki: Sosiaalisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten arviointi on YVA:ssa korostetusti esillä ja niihin on panostettu erityisesti Saaresjärvellä, jossa osallistuminen on järjestetty laajasti. Saaresjärven asukkaita on kutsuttu osallistumaan pienryhmätyöskentelyyn.

Hanka

- Onko suoluonnon arviointi suoritettu YVA:ssa laajana kokonaisuutena?
 - o Koskimäki: Huomioidaan YVA:ssa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Märijärvi esitteli alustavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Kommenttien perusteella OAS täydennetään ja lähetetään kuntiin tiedottamista varten. Kaava laaditaan MRL 77§:n mukaan ohjaamaan suoraan tuulivoimaloiden rakennuslupien myöntämistä. Kaavoituksessa hyödynnetään YVA:n selvityksiä ja vaikutusarviointeja.

Hanke sijoittuu 3 kunnan, maakunnan ja ELY-keskuksen alueelle. Siikalatvaan ei, eikä kaavoitusta siellä käynnistetä. YVA-selostuksen valmistumisen jälkeen laaditaan kaavaluonnosvaihtoehdot keväällä 2014. Luonnosvaiheessa järjestetään vastaanottotilaisuudet kunnissa ja pyydetään viranomaislausunnot. YVA-yhteysviranomaisen lausunnon jälkeen aloitetaan kaavaehdotuksen valmistelu ja pyritään saamaan kaavaehdotus nähtäville ja lausunnonle loppuvuodesta 2014.

Joka kuntaan laaditaan omat kaavansa. Luonnosvaiheessa pyritään kuitenkin vielä saamaan yhteinen kaavaluonnos, joka esitetään kokonaisuutena nähtävilläolossa.

Kaava pyritään saamaan hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2015 alussa. Hankealueen rajausta on tarkennettu YVA-ohjelmavaiheesta YVA-selostukseen ja uusi rajausta on myös alustava osayleiskaava-alueen raja. Alueeseen sisältyy teoreettinen kaatumisalue, eli 350m voimaloiden ympärillä. Hankealueella on 3 lomarakennusta, virkistysrakenteita ja masto. Hankealueen ulkopuolella lähin loma-asutus ja asutus on Saaresjärvellä, Saareskylässä, Rotimojärvellä ja Rahajärvellä. Voimaloille on jätetty vähintään 1,5km suojaetäisyys. Ranta-asemakaavat ja ROYK on esitetty ja kaavoitetut rakennuspaikat on huomioitu nykyisinä rakennuspaikkoina. Hankealue on tarkistettu Kokkosuon hankealueeseen kiinni.

Pahtamaa

- Kaavaluonnosta ei kannattaisi kiirehtiä. Arviointiselostuksen nähtävillä olo tulisi sovittaa yhteen.

- Märijärvi: kuntakäsittelyitä on paljon, YVA-prosessin yhteydessä esitellään jo valmistunutta aineistoa, kaavan laatijan vastaanotto voidaan pitää kunnissa nähtävillä olojen yhteydessä

Korhonen

- YVA-selostus tulisi olla valmiina ennen kuin kaavaluonnos tulee lausunnolle ja voidaan laittaa nähtäville. Selvityksiä on riittävä määrä olemassa.

Neuvonen

- Kuinka YVA- ja kaava aikataulutetaan, jotta mahdolliset lisäselvitystarpeet voidaan huomioida
 - Huttunen: Pohjois-Pohjanmaalla on ollut käytäntönä, että luonnos voidaan laittaa nähtäville ja lausunnolle, kun YVA-selostus on saatu lausunnolle. Yhteysviranomaisen lausunnossa esitetään lisäselvitystarpeet. Kaavaehdotus voidaan laittaa nähtäville vasta, kun yhteysviranomaisen lausunnossa esitetyt lisäselvitykset on laadittu.
 - Korhonen: Samaan suuntaan on menty myös Kainuussa
 - Lempiäinen: Kaavaluonnos voi olla osittain yhtä aikaa nähtävillä YVA-selostuksen kanssa, mutta kaavalausunto voidaan antaa vasta, kun yhteysviranomaisen lausunto on saatu
 - Kantonen: Pohjois-Savon ELY:llä ei ole huomautettavaa tähän menettelyyn. Pohjois-Savossa ei vielä vakiintuneita menettelyitä.

Korhonen

- Onko tarkoitus pitää kaava yhtenäisenä koko prosessin ajan? Kivivaara-Peuravaaran hankkeessa käytetty esitystapa on hyvä. Kaavakartalla näkyy yksi kaavakokonaisuus, josta naapurikuntia koskevat osuudet on himmennetty ja kuntakohtainen osuus korostuu.
 - Huttunen: lisäksi kaavakartalle voisi sijoittaa myös pienennetyn kokonaiskartan, jossa näytetään osa-aluekarttojen sijoittuminen
 - Märijärvi-Vanhanen: mittakaava 1:15000 on toiminut hyvin tuulivoimakaavoissa

Eskelinen

- Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaava menee valtuustoon 2.12..

Takalammi

- Kaavaselostukseen tulisi sisällyttää kartta, jossa esitetään yleiset tiet. Alle 500 m tiestä sijaitsevat voimalat mainittava. Lisättävä myös maininta, että kuljetus selvitykset vaaditaan. Liikenneviraston ohje 8/2012 on huomioitava. Myös vaikutukset Vieremän varalaskupaikkaan tulee huomioida.

Kantonen

- OAS:ssa tulisi esittää vaikutusaluekartta.
 - Märijärvi: vaikutusalueet vaihtelevat arvioitavan vaikutuksen mukaan, esim. laaja vaikutusalue on mm. kuljetuksilla ja maisemavaikutuksilla, lähivaikutuksia ovat mm. melu ja vilkunta
 - Huttunen: lisätään OAS:iin kartta vaikutusvhyöhykkeistä

Perho

- Osallisissa tulisi mainita Ilmatieteen laitos ja naapurikunnat

Lempiäinen

- Lähtökohtaisesti 1,5 km etäisyys asutukseen on havaittu turvalliseksi. Suunnittelualue tulee ulottaa vähintään 350 m etäisyydelle voimaloista.
- Selvityslistaan tulisi täydentää valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden päivitykset (?)
- maisemavaikutuksista tulee kuvata sekä vaikutukset arvokohteisiin, että sosiaaliset maisemavaikutukset. Saaresjärvellä voimaloita kolmella puolella tarkoittaa elinympäristön muuttumista. Voimalat näkyvät kirkkaalla säällä hyvin.
- Tulee harkita, pitääkö alueella kulkevan moottorikelkkareitin johdosta jäänestoon kiinnittää erityistä huomiota.
- Jossain tulisi perustella, miksi kaavoitus ei koske Siikalatvan kuntaa.

Lehmikangas

- Kunnan ympäristöviranomaistehtäviä hoitava Helmi tulisi lisätä osallisiin.

Huttunen

- OYK-alueen ehdoton minimilaajuus on 350 m voimaloista. Parempi olisi sisällyttää 40 dBA melualue kaavaan rakentamiseen kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Kaavarajaukseen voidaan palata luonnosvaiheessa.
 - o Korhonen: 40 dBA:n alue on yleistymässä tuulivoimakaavojen rajauksena.
- Seuraava viranomaisneuvottelu ennen ehdotuksen nähtävillä oloa.
 - o Korhonen: Jos pidettäisiin ennen luonnoksen nähtävillä oloa, niin luonnos saataisiin jo mahdollisimman valmiiksi, eikä ehdotusvaiheeseen tulisi enää paljon muutoksia. Tämä helpottaisi prosessia ja lausunnon antamista.
 - o Märijärvi-Vanhanen: luonnosvaiheessa olisi työneuvottelu hyödyllisempi
 - o Kantonen: ei väliä onko viranomaisneuvottelu vai työneuvottelu
- ELY-keskukset voivat keskustella neuvottelutarpeista keskenään. Luonnosvaiheessa järjestetään joko viranomaisneuvottelu tai työneuvottelu.

Neuvonen

- YVA:ssa tulisi selvittää vaikutukset luonnontilaisten soiden vesitalouteen. Terveysvaikutukset tulisi kirjata selvitettäviin vaikutuksiin. Osallisiin tulisi lisätä Kainuun maakunta-kuntayhtymän terveystuolto.

Lempiäinen

- Kaavaprosessin vieminen eteenpäin samalla aikataululla on hyvä tavoite. Jokainen kunta hyväksyy kaavat omalta osaltaan ja voi viedä eteenpäin omalla aikataulullaankin, vaikka joku kunta jäisikin jälkeen.
 - o Hanka: Naapurikunnilta pyydetään lausunnot.
 - o Huttunen: Kunnissa voi olla erilaiset menettelyt. Aikataulut olisi hyvä synkronoida. Kunnilla on mahdollisuus valittaa naapurikunnan kaavasta.

3. Viranomaisten ja kuntien puheenvuorot

Puolustusvoimien sähköpostitse toimittamat kommentit:

- Kaavoituksen jatkosuunnittelussa on pyydetävä lausunto Pääesikunnalta. Tarvittaessa tulee laatia tutkavaikutusten arviointi VTT:llä viimeistään yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Pääesikunta arvioi tutkaselvityksen tarpeen saatuaan tarvittavat tarkemmat tiedot (tuulivoimaloiden maksimikokonaiskorkeudet, sijoituspaikat ja lukumäärät). Tutkavaikutusten

selvittämisestä vastaa tuulivoimatoimija tai kaavoittaja. Kaavassa tulee antaa määräys, että tuulivoimahankkeella pitää olla Puolustusvoimien hyväksyntä ennen rakennusluvan myöntämistä.

Pohjois-Savon liitto, Rummukainen

- Asiat käsiteltiin aiemmassa kohdassa. Vieremässä on tuulivoima-aluevarauksia vaihemaakuntakaavassa. Hanke toteuttaa maakuntakaavaa.

Kainuun liitto, Schroderus

- Kainuussa on vireillä tuulivoimamaakuntakaava, joka on tavoitevaiheessa. Tavoitteena on saada kaava vahvistamismenettelyyn kesällä 2014. Voimassa olevassa maakuntakaavassa ei ole tuulivoimahanketta estäviä merkintöjä tai määräyksiä. Maakuntakaavatilanne on tuotu esiin OAS:ssa.
 - o Huttunen: Seudullisestikin merkittäviä hankkeita on voitu tehdä, vaikka eivät ole vielä vahvistetuissa maakuntakaavoissa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto Eskelinen

- Voimassa olevassa maakuntakaavassa ei ole merkintöjä hankealueella, reunoilla on Natura-alueita ja harjajensuojelualue
- RKY 1993 luetteloon kuulunut valtakunnallisesti arvokas Tavastkengän kulttuuriympäristö on 7-8 km päässä. Tulee tehdä havainnekuva maisemavaikutuksien selvittämiseksi. Alue ei ole enää uudessa RKY luettelossa, mutta on edelleen maakunnallisesti tärkeä. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen päivittäminen on käynnissä. Tavastkenkä on säilymässä vähintään maakunnallisesti arvokkaana.
- Valmistumassa olevassa 1.vaihemaakuntakaavassa Pyhännän kunnan puolelle on hankealueelle osoitettu kaksi tv-alueita, jotka ovat hankealuetta pienempiä. Tarkemmassa suunnittelussa alueita voidaan laajentaa. Maakuntakaava mahdollistaa YVA:n laajimmankin vaihtoehdon VE1 toteuttamisen.
- Meluvaikutusten parempaa huomioimista on vaadittu maakuntakaavasta saadussa yleisöpalautteessa. 1,5 km etäisyys asutukseen on hyvä lähtökohta. Riittävä etäisyys määritellään tarkemmassa kaavoituksessa, jossa tulee tehdä luotettavat melumallinnukset VTT:n ohjeen mukaan, YM:n ohjeistus tulossa.
- 1.vaihekaavassa on hankealueen reunalla turvetuotantoalue, ei vaikutuksia tuulivoimahankkeeseen.

Kainuun museo, Suominen

- Museovirastolta saatu kommentit, joiden mukaan:
 - o vaikutukset erityisesti valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaihin kulttuuriympäristön kohteisiin huomioitava
 - o arkeologisen selvityksen tulee kattaa kaikki rakentamiseen tulevat paikat (myös muuttuvat) ja inventointiraportissa tulee esittää inventointiin käytetty työaika sekä kartta selvitetystä alueista
- Kainuun museolla ei ole huomautettavaa. Selvitykset tulee huomioida kaavassa.

Kainuun museo, Laukkanen

- Maisemavaikutusten kuvauksissa kuvasovitteet ovat hyviä, mutta 3D-mallinnukset olisivat vielä parempia.

Pohjois-Savon pelastuslaitos, Mähönen

- Aluepelastuslaitokset tekevät yhteisen riskiarviokartoituksen. Toimintavalmius on noin 40 min lähimmältä pelastuslaitokselta. Pelastuslaitokset tekevät yhteistyötä.
 - o Huttunen: Turvallisuuskysymykset nousseet esiin Pohjois-Pohjanmaalla. Kaavassa voidaan määrätä, että palo- ja pelastusviranomaisen lausunto on pyydettävä rakennuslupavaiheessa.

Ylä-Savon Sote-kuntayhtymä, Koivistoinen

- Vieremässä alue on asumatonta. Meluvaikutukset on huomioitava lähiasutuksen kannalta, vähintään 1,5 km välimatka pitäisi olla.

Vieremän kunta, Kajanus

- Kunta suhtautuu hankkeeseen positiivisesti. Minimietäisyytenä on pidetty 1,5 kilometriä. Kuntalaisilta on tullut palautetta hankkeen maisemavaikutuksista. Havainnekuvia tulisi tehdä saadun palautteen mukaisesti.

Kajaanin kaupunki, Hanka

- Kajaanissa on oltu uteliaan kiinnostuneita hankkeesta. Myös Kokkosuo ja muutkin lähialueen hankkeet ovat olleet esillä.
- Kuljetukset ovat haaste. Hyvä, että huomioidaan kaavoituksessa.
- Huolta on esitetty maisemavaikutuksista Oulujärven suuntaan, koska alueella on runsaasti vapaa-ajan asutusta, jolla on suuri aluetaloudellinen merkitys. Hankkeen suhde loma-asutukseen on syytä selvittää. Loma-asutus on lähialueilla pääasiallinen maankäyttömuoto.
- Saaresmäen kylä on putoamassa pois valtakunnallisesti arvokkaiden alueiden listalta. Viljely on päättynyt ja pellot vesoittuneet. Kyläasutus on muuttunut loma-asutokäyttöön.
- Kokonaisuutena iso tuulivoimapuisto on parempi, kuin monta pientä.

Pyhännän kunta, Aitto-oja

- Kunnan kannalta tuulivoimahanke on positiivinen yllätys. Pyhännän puolella ei ole asutusta, eikä loma-asutusta. Alueen käyttö on lähinnä pienriistatoimintaa ja metsästystä, joihin vaikutuksia tietysti kohdistuu. Suhtautuminen on ollut positiivista kunnalla ja kuntalaisilla. Hanke on merkittävä kunnan kannalta ja myös yritykset ovat olleet myötämielisiä. Toiveena on hankkeen toteuttaminen mahdollisimman laajana kokonaisuutena.

Siikalatvan kunta, Lehmikangas

- Kunta seuraa hanketta. Toiveita on ollut saada voimaloita myös oman kunnan puolelle. Ei kuitenkaan tähän hankkeeseen liittyen.

Pohjois-Savon ELY-keskus, Perho

- YVA-selostusta odotellaan. Arvioinneissa korostuvat vaikutukset maisemaan, Natura-alueisiin, suojelualuevarauksiin sekä vaikutukset ihmisiin erityisesti Rotimon ja Nissilänkylän alueella. Vaikutuksien vähentäminen kaavassa voimaloiden sijoituksella ja kaavamääräyksillä.

Kainuun ELY-keskus, Korhonen

- Metsälamminkankaalla on käynnistynyt YVA-hanke, yhteisvaikutukset huomioitava. Lisäksi lähialueella Kokkosuon, Manamansalon ja Teerivaaran hankkeet. Hankkeet kiinnostaneet luonnonsuojelujärjestöjä. Tästä OAS:ista käydään vielä keskustelu Kainuun ELY:n luontoasiantuntijoiden kanssa.
- Lentoestevalojen vaikutusten havainnollistaminen pimeän ajan kuvilla tärkeää.
- Vuolijoen taajaman asukkaat ovat olleet pääsääntöisesti myönteisiä ja odottavat hankkeen toteutumista. Saaresjärveltä mahdollista vastustusta on odotettavissa.
- Työneuvottelun voisi pitää jatkossakin videoneuvotteluna.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pahtamaa

- Luonnonsuojeluyksikkö toimii YVA-yhteysviranomaisena ja arvioi myös kaavan luontovaikutuksia.
- Natura-lausunnoilla on oma lakisääteinen aikataulunsa, eli 6 kk arvioinnin jättämisestä. Natura-lausunnot pyritään antamaan samaan aikaan YVA-lausunnon kanssa. Kukin ELY antaa omat Natura-lausuntonsa omalta alueeltaan. Natura-lausuntojen aikataulun voisi lisätä OAS:n aikataulukaaavioon.
- YVA-selostuksen valmistumisen jälkeen pidetään YVA-yleisötilaisuudet kolmessa kunnassa. Kaavaluonnoksia ei YVA-tilaisuuksissa vielä tarvita.
- Työneuvottelut kaavaluonnosvaiheessa olisivat suotavia ja neuvotteluissa tulisi olla myös luonnonsuojelun edustus.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikenne ja infra, Seppo Heikkisen sähköposti

- Liikenneviraston ohjetta noudatettava. Tarkemmat kommentit luonnosvaiheessa.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Lempiäinen

- Ympäristöministeriön tuulivoimaopas tulee huomioida esim. kantaverkon suojaetäisyyksien ja melun suhteen. Luonnoksen valmistelua auttaa, kun YVA- ja kaavakonsultti on sama. Työneuvotteluiden pitäminen suositeltavaa. Niihin voi osallistua myös toimija.

4. Sovitut asiat ja jatkotoimenpiteet

- OAS täydennetään sovitusti. Lisätään vaikutusaluekartta sekä osallisiin Ilmatieteen laitos, Museovirasto, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Helmi ja Kainuun maakunta-kuntayhtymän terveyshuolto. Korjataan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan hyväksymisvaihe oikein.
- YVA:ssa tutkitaan yhteinen sähkönsiirto Kokkosuon hankkeen kanssa ja huomioidaan maantiekuljetusten vaikutukset.
- Viranomaisten puheenvuorojen perusteella ei ole estettä hankkeen jatkamiselle.
- Maisemavaikutukset selvitetään huolellisesti myös Oulunjärven ja Tavastkengän suuntiin. 3D-mallinnusten hyödyntäminen on suositeltavaa. Lisäksi merkittäviä YVA:ssa tutkittavia asioita ovat melu-, välke- ja lentoestevalojen vaikutukset sekä yhteisvaikutukset varsinkin Kainuun puolella, jossa useita hankkeita meneillään.
- Natura-arviointien ja -lausuntojen aikataulut lisätään OAS:iin. Lausunto pyritään antamaan yhteysviranomaisen lausunnon kanssa samaan aikaan.
- YVA-selostuksen jättämisen jälkeen kaavaluonnoksen valmisteluvaiheessa järjestetään viranomaisten kanssa työneuvotteluita tarvittaessa jo ennen yhteysviranomaisen lausuntoa.
- Kainuun ELY-keskuksen luontoasiantuntijoilta tulee vielä kommentit OAS:ista.

5. Neuvottelun päättäminen

Puheenjohtaja päätti neuvottelun 11:45.

Muistion laatija

Juha-Matti Märijärvi

Jakelu

Kutsutut

MUISTIO

Projekti	Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavoitus	
Aihe	Viranomaistyöneuvottelu	
Päivämäärä	06.06.2014	
Aika	14:00-15:50	
Paikka	Videoneuvotteluna seuraavissa neuvottelutiloissa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Viestikatu 1, Oulu, Elinkeinotalo -kokoushuone Tupa Kainuun ELY-keskus, Kalliokatu 4, Kajaani - 1. kerroksen pieni videoneuvotteluhuone Pohjois-Savon ELY-keskus, Kallenranta 11, Kuopio - neuvottelutila Maikko	
Laatija	Juha-Matti Märijärvi	
Osallistujat	Liisa Koski-Ahonen	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
	Hilkka Lempiäinen	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
	Liisa Kantola	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
	Liisa Korhonen	Kainuun ELY-keskus
	Maarit Vainio	Kainuun ELY-keskus
	Jouko Saastamoinen	Kainuun ELY-keskus
	Leila Kantonen	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Jukka Perho	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Irmeli Hanka	Kajaanin kaupunki
	Timo Aitto-oja	Pyhännän kunta
	Jouko Nissinen	Pyhännän kunta
	Mikko Kajanus	Vieremän kunta
	Olli-Matti Tervaniemi	Metsähallitus Laatumaa
	Juha Parviainen	Pöyry Finland Oy
	Liisa Märijärvi-Vanhanen	Ramboll
	Elina Saine	Ramboll
	Juha-Matti Märijärvi	Ramboll

1. Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen

Liisa Koski-Ahonen avasi neuvottelun ja toimii puheenjohtajana. Ramboll laatii muistion. Todettiin, että kyseessä on työneuvottelu ja toimija voi olla paikalla koko neuvottelun ajan.

2. Suunnittelutilanteen esittely

YVA:n tulokset ja huomiointi hankkeessa (Metsähallitus ja Pöyry)
Parviainen ja Tervaniemi esittelivät YVA:n tulokset pääpiirteissään ja kuinka YVA on otettu hankkeen jatkosuunnittelussa huomioon. YVA-selostuksesta on pian tulossa yhteysviranomaisen lausunto ja Natura-arvioinneista

Naturalausunnot. Yhteysviranomaiselle tulleet lausunnot on saatu tutustuttavaksi ennakkoon ja niissä esitettyjä lisäselvitystarpeita on jo huomioitu ja selvityksiä käynnistetty mm. viitasammakoiden osalta.

YVA:n mukaan alueen keskiosa on tuulivoimarakentamisen vaikutuksille herkintä aluetta (Iso Pajusuo, järvien läheisyys, metsäpeura, linnusto ym.). Kaavoituksen pohjaksi on laadittu tarkistettu voimalasuunnitelma VE3, jossa alueen keskiosa on jätetty kokonaan pois lähinnä luonto, melu- ja maisemavaikutusten vuoksi. Lisäksi on poistettu voimaloita Rotimon läheisyydestä ja tehty useita pienempiä siirtoja mm. arvokkaiden luontokohteiden läheisyydestä. Vaihtoehdosta VE3 on tehty uudet melumallinnukset, joiden mukaan meluvaikutuksia ei ulotu lähimpiin loma-asuntoihin ja asuntoihin. Kajaanin puolella yksi loma-asunto on tosin 35 dBA-alueen rajalla 2,5 km etäisyydellä voimaloista.

Johtopäätökset kaavoitukseen (Ramboll)

Märjäjärvi esitteli alustavat kaavaluonnokset. Keskiosan jäädessä pois kaava laaditaan vain hankealueen pohjoisosaan Kajaanin ja Pyhännän raja-alueelle ja eteläosaan Kajaanin ja Vieremän raja-alueelle. Kaavaluonnoksessa esitetään uuden suunnitelman mukaiset voimaloiden ja sähköasemien paikat ja tie- ja sähkölinjat. Pääosa voimala-alueen huoltoteistä ja kaapelilinjoista voidaan järjestää nykyisiä tielinjoja pitkin. Voimalapaikat, uudet tiet ja sähkölinjat osoitetaan kaavassa ohjeellisilla merkinnöillä. Sähköasemien paikat osoitetaan energiahuollon alueiksi ja muu osa kaava-alueesta pääkäyttötarkoitukseltaan maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolle sallitaan tuulivoimarakentaminen ja maa- ja metsätalouksrakentaminen. Kaavassa osoitetaan tuulivoimala-alueiden rajaukset, joilla määrätään voimaloiden enimmäismäärä ja – korkeus. Tuulivoimala-alueet rajataan alueille, joilta luontoselvitykset on laadittu riittävällä tarkkuudella voimaloiden sijoittamiseksi. Siirretyiltä voimalapaikoilta laaditaan tarvittavat lisäselvitykset. Kaavassa osoitetaan YVA:ssa ja kaavan selvityksissä rajatut luontokohteet sekä Metso-suojelualueet ja Natura-alueet.

3. Keskustelu

Alustavien kaavaluonnoksien pohjalta käytiin keskustelua mm. kaava-alueen rajauksesta, kaavaprosessista, luontokohteiden merkitsemisestä sekä luonnonsuojelualueisiin ja Natura-alueisiin kohdistuvista meluvaikutuksista.

Keskusteltiin tarpeesta ottaa kaava-alueeseen mukaan 35 dBA:n melualue. Todettiin, että 40 dBA on merkittävämpi peruste, koska tällä hetkellä rakennuslupien myöntämiseen voi olla vaikutusta vain 40 dBA ylittävällä melulla, ellei tulossa oleva tuulivoimameluasetus muuta tilannetta. Mikäli asetus tulee voimaan kaavaprosessin aikana, voidaan se huomioida kaavassa. Todettiin myös, ettei kaava-aluetta ole syytä ulottaa Siikalatvan puolelle. Naapurikunta pääsee ottamaan kantaa kaavoihin lausunnoissaan.

Kaavaluonnoksen yleismääräyksessä esitetty alueen ennallistamisvaatimus päätettiin muuttaa maisemointivelvoitteeksi, koska todennäköisimmin perustuksia ei ole järkevää purkaa vaan peittää ja maisemoida.

Eri ELY-keskusten alueille tehdyissä tuulivoimakaavoissa käytetyt kaavamääräykset pyritään sovittamaan yhteen hankkeen ominaispiirteet huomioiden.

Metsähallitus, ELY-keskukset ja Kajaanin kaupunki pitävät hyvänä, jos kaavaa voidaan edelleen viedä eteenpäin yhtenä kaavakokonaisuutena. Metsähallituksen mukaan alueiden toteutus tapahtuu kuitenkin todennäköisesti vaiheittain. Pyhännän kunnalle on tärkeää, että kaavassa käytetään yhtenäisiä periaatteita, mutta voidaan edetä kahtenakin kaavana. Todettiin, että hyväksymisvaiheessa kaavat ovat joka tapauksessa kunnittain itsenäisiä kaavojaan. Jokainen kunta hyväksyy kaavan vain omalta osaltaan ja vaikka kaavaselostus olisi yhteinen, ovat kaavakartat joka kunnalle omansa.

Kaavaluonnosten pohjana olevassa uudessa suunnitelmassa on noin 40 voimalaa pohjoisella alueella ja 40 voimalaa eteläisellä alueella. Voimaloiden teho ja kokonaiskorkeus ovat suunnitelmassa samoja, kuin YVA-vaihtoehtoissa eli 3 MW ja 230 m. Keskusteltiin tarpeesta ja mahdollisuudesta määrätä kaavassa voimaloiden maksimitehot. Metsähallituksen tavoitteena on tutkia vielä, voidaanko kaavalla mahdollistaa teholtaan jopa 5 MW voimaloiden käyttäminen. Voimajohtoverkon kapasiteetin rajallisuuden vuoksi 5 MW voimaloita ei voitaisi kuitenkaan sijoittaa alueelle yhtä paljon kuin 3 MW voimaloita. Melulaskennat on nyt tehty 3 MW voimaloilla. Tarkoitus olisi mahdollistaa 5 MW voimalat kaavassa vain sellaisille alueille, joilta meluvaikutukset eivät ulotu 3MW voimaloita kauemmas. Tätä rajoitusta myös ELY-keskukset pitivät tärkeänä.

Saastamoisen mukaan voimalat tulisi määrittellä mahdollisimman yksiselitteisesti, jotta voitaisiin arvioida mm. luonnonsuojelualueille kohdistuvat meluvaikutukset. Jo kaavaluonnos tulisi tehdä mahdollisimman ristiriidattomaksi. Alueella on eritasoisia suojelualueita (Metso, Natura, LS-alueet). Kaavassa olisi ehkä hyvä määrätä myös voimaloiden max tehot ja voimalat on sijoitettava niin, ettei luonnonsuojelualueille tule meluvaikutuksia. Kaikki kyseessä olevat luonnonsuojelualueet ovat luonteeltaan erämaisia ja ainakin 35 dBA pitäisi ottaa huomioon. Talaskankaalla on yöaikaistakin käyttöä ja siksi on noudatettava yöajan ohjearvoa 35 dBA. YVA-lausunnosta tulee virallinen kanta, johon Kainuun ELY sitten yhtyy.

Valkolehdokkialueisiin kajoaminen vaatii ELY-keskuksen mukaan aina poikkeuslupan, vaikka alueella olisikin muuten runsas kanta. Poikkeuslupa voidaan hakea heti, kun suunnitelmat ovat riittävän tarkat. Märijärvi-Vanhasen mukaan kaavassa voitaisiin esim. antaa valkolehdokkiesiintymiä

koskeva kaavamääräys, jolla veloitetaan huomioimaan esiintymät tarkemmassa suunnittelussa ellei esiintymä ole niin laaja ja merkittävä, että se estää jonkin voimalan sijoittamisen kokonaan.

4. Jatkotoimenpiteet

Yhteysviranomaisen lausunto valmistuu ensi viikolla, jonka jälkeen Pohjois-Pohjanmaan ELY, Metsähallitus ja YVA:n laatija (Pöyry) pitävät työneuvottelun lausunnossa esille nostetuista asioista.

Vainion mukaan Kainuun ELY-keskukselta saadaan Natura-lausunto ennen juhannusta.

OAS päivitetään. OAS on ollut yhteinen kaikissa kunnissa ja sellaisena se on tarkoitus pitää myös luonnosvaiheessa.

Kaavaluonnokset laaditaan samoilla periaatteilla kaikkien kuntien osalta. Kaavaluonnokset laitetaan nähtäville siten, että naapurikunnan puolelle rajautuva osuus näytetään häivyttynä. Pyhännässä esille laitetaan pohjoisosan kaava, Vieremässä eteläosan kaava. Kajaanissa molemmat.

YVA-selostus on erittäin laaja, eikä sitä ole tarkoituksenmukaista ottaa kaavan liitteeksi. Kaavaselostukseen tuodaan YVA:sta tarpeelliset asiat ja täydennetään siten, että se täyttää yleiskaavan sisältövaatimukset. Maa-ainesten otto hankealueella on otettava kaavaselostuksessa huomioon.

Tarpeettoman laajojen raporttien välttämiseksi selostukset laaditaan tarvittaessa kuntakohtaisesti. Kaavaselostuksen vaikutusarvioinnissa pyritään tuomaan selvästi esiin, mikä on YVA:sta poimittua arviointia ja mitä on täydennetty tai tarkistettu kaavan yhteydessä.

Täydennysselvitykset pyritään saamaan valmiiksi elokuun aikana ja kaavaluonnokset nähtäville ja lausunnoille syyskuussa. Tavoitteena on saada kaavat ehdotuksena nähtäville loppuvuodesta ja hyväksyttäväksi keväällä 2015.

Sovittiin, että ennen ehdotuksen nähtäville asettamista pidetään MRL 66§:n mukainen viranomaisneuvottelu ja tarvittaessa vielä kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen, kun lausunnot ja muistutukset on saatu.

5. Neuvottelun päättäminen

Puheenjohtaja päätti neuvottelun 15:50.

OSAYLEISKAAVAN SUHDE VALTAKUNNALLISIIN ALUEIDENKÄYTTÖ-TAVOITTEISIIN

Tässä liitteessä esitetään selostus ja yleisarvio siitä, mitkä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulevat huomioitaviksi Piiparinmäen tuulivoimapuiston osayleiskaavoituksessa ja miten hanke soveltuu valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden sisältö ja merkitys

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön ohjausjärjestelmää. Niistä päättää valtioneuvosto. Tavoitteet voivat koskea asioita, joilla on:

- aluerakenteen, alueiden käytön taikka liikenne- tai energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys;
- merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai
- valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävytyteen, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

Valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteuttamista. Valtion viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta.

Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu kuuteen asiakokonaisuuteen:

- Toimiva aluerakenne
- Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
- Helsingin seudun erityiskysymykset
- Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu yleis- ja erityistavoitteisiin sen perusteella, millaista alueidenkäyttöä ja sen suunnittelua ohjaavia vaikutuksia niillä on. Yleistavoitteet tulee ottaa huomioon maakuntakaavoituksessa ja muussa maakunnan suunnittelussa, yleiskaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Yleistavoitteita sovelletaan suoraan rakentamista ohjaavien yleiskaavojen laaja-alaisiin, muuta alueidenkäyttöä yleispiirteisesti ohjaaviin ratkaisuihin, mutta ei asemakaavaan verrattaviin suoraan rakentamista ohjaaviin ratkaisuihin. Erityistavoitteet koskevat kaikkea kaavoitusta, mikäli tavoitetta ei ole erityisesti kohdennettu koskemaan vain tiettyä kaavatasoa. Suuri osa erityistavoitteista koskee maakuntakaavoitusta.

Valtioneuvosto päätti 13.11.2008 valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta. Tarkistuksen kohteena oli valtioneuvoston vuonna 2000 tekemä päätös. Päätöstä on tarkistettu tavoitteiden sisällön (luvut 4.2-4.7), voimaantulon ja toimeenpanon (luku 8) sekä muutoksenhaun (luku 9) osalta. Muilta osin, kuten tavoitteiden oikeusperustan ja oikeusvaikutusten osalta, vuoden 2000 päätös jää voimaan. Tarkistuksen pääteemana on ollut ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaaminen. Lisäksi tavoitteiden vaikuttavuutta on lisätty täsmentämällä tavoitemuotoiluja sekä vahvistamalla niiden velvoittavuutta. Suurin osa tavoitteista on kuitenkin säilynyt ennallaan. Tarkistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.3.2009.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen

Seuraavissa taulukoissa on käyty läpi tätä hanketta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet yleis- ja erityistavoitteineen ja arvioitu, mitkä tavoitteet erityisesti liittyvät hankkeeseen ja miten tavoitteet hankkeessa toteutuvat.

Toimiva aluerakenne

Yleistavoitteet

Tavoite	Toteutuminen hankkeessa
Alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävää hyödyntämistä. Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin.	Hankealue on tuulioolosuhteiltaan, kooltaan, saavutettavuudeltaan, sähkönsiirtomahdollisuuksiltaan sekä maakuntaliittojen tuulivoimaselvitysten mukaan potentiaalinen alue tuulivoimatuotantoon. Hanke parantaa paikallisen elinkeinoelämän edellytyksiä sekä rakentamis- että toiminta-aikana sekä ilmanlaatua korvaamalla kivihiihellä ja maakaasulla tuotettua sähköä. Hankkeessa hyödynnetään alueella olevaa tieverkkoa ja voimajohtolinjaa.
Alueidenkäytöllä edistetään kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta sekä kyläverkoston kehittämistä. Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoi- mintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.	Hanke parantaa paikallisen elinkeinoelämän edellytyksiä sekä rakentamis- että toiminta-aikana. Hankkeessa hyödynnetään alueella olevaa tieverkkoa ja voimajohtolinjaa. Tuulivoimatuotanto monipuolistaa alueen elinkeinotoimintaa.

Erityistavoitteet

Tavoite	Toteutuminen hankkeessa
Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattu riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset.	Hankkeessa huomioidaan maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet. Piiparinmäki-Lammaslamminkankaan hankkeen tutkavaikutusten arviointi on valmistunut VTT:n toimesta marraskuussa 2013 ja se on toimitettu puolustusvoimille. Puolustusvoimat on antanut asiasta lausunnon 11.6.2014. Lausunnon mukaan hankkeella ei ole merkittäviä vaikutuksia tutkatoimintoihin, sotilasilmailuun eikä puolustusvoimien kiinteän linkkiverkon yhteyksiin.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Yleistavoitteet

Tavoite	Toteutuminen hankkeessa
Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Taajamia eheytetessä parannetaan elinympäristön laatua.	Hanke parantaa paikallisen elinkeinoelämän edellytyksiä sekä ilmanlaatua korvaamalla kivihiihellä ja maakaasulla tuotettua sähköä. Hankkeessa hyödynnetään alueella olevaa tieverkkoa. Hankkeeseen ei liity taajama-alueiden suunnittelua.
Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Liikenneturvallisuutta sekä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan.	Hanke ei liity asuin-, työpaikka- tai palvelualueiden suunnitteluun eikä joukkoliikenteen, kävelyn tai pyöräilyn edellytyksiin. Rakentamisvaiheen jälkeen alueen alemman tieverkon turvallisuus paranee parantuneen tieverkon myötä. Hanke ei ole ristiriidassa tavoitteen kanssa, eikä vaikeuta sen toteuttamista.
Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä osoittamalla elinkeinotoiminnalle riit-	Hanke ei liity työpaikka- tai palvelualueiden suunnitteluun. Hanke parantaa paikallisen elinkeinoelä-

tävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen. Runsaasti henkilöliikennettä aiheuttavat elinkeinoelämän toiminnot suunnataan olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään tai muutoin hyvien joukkoliikennetyhteyksien äärelle.	män edellytyksiä sekä rakentamis- että toiminta-aikana. Tuulivoimapuistosta ei aiheudu merkittävästi henkilöliikennettä.
Alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen.	Tuulivoimaloiden sijoittelussa on huomioitu lähiasutus ja loma-asutus. Rakentamisaikana ja toiminnan aikana talvisin lapojen jäätymisvaaran vuoksi on mahdollista rajoittaa liikkumista voimaloiden välitörmässä läheisyydessä.
Alueidenkäytön suunnittelussa olemassa olevat tai odotettavissa olevat ympäristöhaitat ja poikkeukselliset luonnonolot tunnistetaan ja niiden vaikutuksia ehkäistään. Alueidenkäytössä luodaan edellytykset ilmastomuutokseen sopeutumiselle.	Hankkeessa on tunnistettu odotettavissa olevat ympäristöhaitat. Hankkeen yksi keskeinen tavoite on osaltaan hidastaa ilmastomuutosta. Toteutumisen hidastaa pieneltä osaltaan ilmastomuutoksen etenemistä.

Erityistavoitteet

Tavoite	Toteutuminen hankkeessa
Maakuntakaavan ja yleiskaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestönkehitysarvio. Maakunnan suunnittelussa ja yleiskaavoituksessa on tarkasteltava pitkällä aikavälillä sekä taajama- että maaseutualueiden väestömäärän kehityksen erilaisia vaihtoehtoja.	Hanke ei liity asuinalueiden suunnitteluun. Hanke ei ole ristiriidassa tavoitteen kanssa, eikä vaikeuta sen toteuttamista.
Maakuntakaavoituksessa ja yleiskaavoituksessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja esittää eheyttämiseen tarvittavat toimenpiteet.	Hanke edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä epäsuorasti rajoittamalla hajarakentamista tuulivoimaloiden melu- ja välkevarjostusalueilla.
Alueidenkäytön suunnittelulla on huolehdittava, että asunto- ja työpaikkarakentamiseen on tarjolla riittävästi tonttimaata.	Hanke ei liity asuin- ja työpaikka-alueiden suunnitteluun. Hanke ei ole ristiriidassa tavoitteen kanssa, eikä vaikeuta sen toteuttamista.
Alueidenkäytön suunnittelussa uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Näistä tavoitteista voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutus selvityksiin perustuen pystytään osoittamaan, että alueen käyttöönotto on kestävä kehityksen mukaista.	Hanke ei liity asuin-, työpaikka- tai palvelualueiden suunnitteluun. Hanke ei ole ristiriidassa tavoitteen kanssa, eikä vaikeuta sen toteuttamista.
Alueidenkäytön suunnittelussa on maaseudun asutusta sekä matkailu- ja muita vapaa-ajan toimintoja suunnattava tukemaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuuria.	Hankkeeseen ei liity asuin- tai matkailualueiden suunnittelua.
Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä olemassa olevan rakennuskannan hyödyntämistä sekä luotava edellytykset hyvälle taajamakuvalle. Taajamia kehitettäessä on huolehdittava siitä, että viheralueista muodostuu yhtenäisiä kokonaisuuksia.	Hanke ei estä olemassa olevan rakennuskannan käyttöä, eikä siihen liity taajama-alueiden suunnittelua.
Alueidenkäytössä on otettava huomioon viranomaisten selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja pyrittävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit.	Hankealue ei ole tulvavaara-alueita.
Yleis- ja asemakaavoituksessa on varauduttava lisääntyviin myrskyyhin, rankkasateisiin ja taajamatulviin.	Myrskyvaurioihin varautumiseksi tarpeelliset suojaetäisyydet asutukseen, voimajohtoon ja teihin on huomioitu tuulivoimala-alueen kaavoituksessa.
Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkempien toimintojen välille on jätettävä riittävän suuri etäisyys.	Tuulivoimaloiden sijoittelussa on huomioitu riittävät suojaetäisyydet asutukseen, voimajohtoon ja teihin.
Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomi-	Alueen maa- ja kallioperä soveltuvat

oon alueen maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön. Pilaantuneen maa-alueen puhdistusarve on selvitettävä ennen ryhtymistä kaavan toteuttamistoimiin.	tuulivoimarakentamiseen.
Alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.	Pysyvä asutus jää 40 dB(A):n melurajan ja loma-asutus 35 dB(A):n melurajan ulkopuolelle.
Alueidenkäytössä tulee edistää energian säästämistä sekä uusiutuvien energialähteiden ja kaukolämmön käyttöedellytyksiä.	Hanke edistää uusiutuviin energialähteisiin kuuluvan tuulivoiman käyttöä.
Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava terveellisen ja hyvälaatuisen veden riittävä saanti ja se, että taajamien alueelliset vesihuoltoratkaisut voidaan toteuttaa. Lisäksi alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon jätevesihaittojen ehkäisy.	Hankeella ei ole vaikutusta pohjavesialueisiin. Hanke ei ole ristiriidassa tavoitteen kanssa, eikä vaikeuta sen toteuttamista.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Yleistavoitteet

Tavoite	Toteutuminen hankkeessa
Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä.	Otanmäen kaivosyhdyskunnan valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö sijaitsee noin 11 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista, eikä voimaloihin ole näköyhteyttä. Hankealueen lähistöllä ei ole muita valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä tai rakennuskulttuurikohteita.
Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään.	Hankealueen luontoarvoiltaan merkittävät alueet on selvitetty ja voidaan ottaa huomioon tuulivoimapuiston tarkemmassa suunnittelussa. Hankealueella ei ole suojelualueita eikä hankkeella arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia hankealueen ulkopuolisiin suojelualueisiin.
Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävä hyödyntäminen edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta. Alueidenkäytössä edistetään kyseiseen tarkoitukseen osoitettujen hiljaisten alueiden säilymistä.	Paikoittaisia maisemavaikutuksia lukuunottamatta hankkeella ei ole vaikutuksia lähialueen luonnon-suojelualueiden virkistys- ja matkailukäyttömahdollisuuksiin. Hankkeen lähistöllä ei ole valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita eikä maakunta-kaavoissa hiljaisiksi alueiksi osoitettuja alueita.
Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet.	Hankealueella ei ole pohjavesialueita. Hanke vähentää kiivihiihen ja maakaasun käyttöä sähköntuotannossa.
Alueidenkäytössä edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä.	Hankkeen ei arvioida heikentävän vaikutusalueen vesistöjen ekologista tai kemiallista tilaa.

Erityistavoitteet

Tavoite	Toteutuminen hankkeessa
Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Maakunta-kaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja maisemat. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen.	Hankkeessa on huomioitu valtakunnalliset inventoinnit. Hankkeen vaikutusalueella on useita Natura-alueita sekä yksi valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö: Otanmäen kaivosyhdyskunta.
Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.	Alue on suosittua marjastus-, ulkoilu- ja metsästys-alueita. Hankkeessa hyödynnetään pääosin alueella olemassa olevaa tieverkostoa. Hankkeen yhteydessä rakennettavat uudet sähkölinjat ja huoltotiet aiheuttavat alueen laajuuteen nähden vähäisesti metsäalueiden pirstoutumista.
Alueidenkäytön suunnittelussa rantaan tukeutuva loma-asutus on suunniteltava siten, että turvataan luontoarvoiltaan arvokkaiden ranta-alueiden säilyminen sekä loma-asumisen viihtyisyys.	Hankkeeseen ei liity loma-asutuksen suunnittelua.
Alueidenkäytössä on otettava huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötarpeet. Pohjavesien pilaantumis- ja muuttamisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle niistä pohjavesialueista, jotka ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja soveltuvat vedenhankintaan.	Hankealueella ei sijaitse pohjavesialuetta eikä hanke vaaranna alueen pintavesien tilaa. Hanke ei ole ristiriidassa tavoitteen kanssa, eikä vaikeuta sen toteuttamista.
Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsätalousalueita pirstoa muulla maankäytöllä.	Hankkeessa hyödynnetään pääosin alueella olemassa olevaa tieverkostoa ja voimajohtokäytäviä. Hankkeen yhteydessä rakennettavat uudet sähkölinjat ja huoltotiet aiheuttavat alueen laajuuteen nähden vähäisesti metsäalueiden pirstoutumista.

Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto

Yleistavoitteet

Tavoite	Toteutuminen hankkeessa
Liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina, jotka käsittävät eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Liikennejärjestelmä ja alueidenkäyttö sovitetaan yhteen siten, että vähennetään henkilöautoliikenteen tarvetta ja parannetaan ympäristöä vähän kuormittavien liikennemuotojen käyttöedellytyksiä. Erityistä huomiota kiinnitetään lisäksi liikenneturvallisuuden parantamiseen.	Hankkeeseen ei liity alueidenkäyttöön vaikuttavaa liikennejärjestelmäsuunnittelua. Hanke ei ole ristiriidassa tavoitteen kanssa, eikä vaikeuta sen toteuttamista.
Tarvittaviin liikenneyhteyksiin varaudutaan kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja -verkostoja.	Hankkeeseen ei liity valtakunnallisen tieverkon kehittämistarpeita.
Alueidenkäytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia.	Tuulivoimapuisto turvaa energiahuollon valtakunnallisia tarpeita ja edistää uusiutuvien energialähteiden käyttöä.

Erityistavoitteet

Tavoite	Toteutuminen hankkeessa
Alueidenkäytössä on turvattava olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden	Hankkeella ei ole vaikutusta valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden, vesiväylien, satami-

ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä valtakunnallisesti merkittävien satamien ja lentoasemien sekä rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.	en, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuuksiin. Suojaetäisyydet valtatiehen on huomioitu kaavoituksessa.
Alueidenkäytössä on edistettävä matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta ja turvattu edellytykset julkiselle liikenteelle sekä eri liikennemuotojen yhteistyön kehittämiseksi. Alueidenkäytön suunnittelussa on varattava riittävät alueet tavara- ja henkilöliikenteen terminaalien ja matkakeskusten toimintaa ja kehittämistä varten. Nopean liikenteen junaratayhteyksiä toteutettaessa on huolehdittava lähi- ja taajamaliikenteen toimintaedellytyksistä.	Hanke ei ole ristiriidassa tavoitteen kanssa, eikä vaikeuta sen toteuttamista.
Lentoasemien ympäristön maankäytössä tulee ottaa huomioon lentoliikenteen turvallisuuteen liittyvät tekijät, erityisesti lentoesteiden korkeusrajoitukset, sekä lentomelun aiheuttamat rajoitukset. Uusia lentoasemia suunniteltaessa ja olemassa olevia kehitettäessä tulee ottaa huomioon asutus ja muut melulle herkat toiminnot. Alueidenkäytössä on turvattu lentoliikenteen nykyisten varalaskupaikkojen ja lennonvarmistusjärjestelmien kehittämismahdollisuudet sekä sotilasilmailun tarpeet.	Lentoliikenteen turvallisuus huomioidaan pyytämällä lausunnot Finavialta ja TraFilta. Hankealue sijaitsee 42 kilometrin etäisyydellä Kajaanin lentokentältä ja kuuluu kentän minimisektorikorkeusalueeseen. Hankealueelta noin 13 kilometrin päässä sijaitsee Vieremän varalaskupaikka. Sotilasilmailun tarpeet on huomioitu teettämällä alueelle suunnitelluista tuulivoimaloista tutkavaikutusten arviointi VTT:llä ja pyytämällä lausunto puolustusvoimilta. Hankkeen toteuttamiselle on saatu puolustusvoimien hyväksyntä.
Maakuntakaavoituksessa on osoitettava ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisen energihuollon kannalta merkittävät voimajohtojen linjaukset siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet säilyvät. Suunnittelussa on otettava huomioon sekä tarpeelliset uudet linjaukset että vanhojen verkostojen parantamisen ja laajentamisen tarpeet. Voimajohtolinjauksissa on ensisijaisesti hyödynnettävä olemassa olevia johtokäytäviä.	Hankkeessa aiotaan hyödyntää alueen eteläpuolella kulkevaa Pyhäjärvi-Vuolijoki 110 kV:n voimajohtolinjaa.
Maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin.	Tavoite koskee vain maakuntakaavoitusta. Hanke edistää tavoitteen toteutumista.
Edellä mainittuja yhteys- ja energiaverkostoja koskevassa alueidenkäytössä ja alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon sään ääri-ilmiöiden ja tulvien riskit, ympäröivä maankäyttö ja sen kehittämistarpeet sekä lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja alueet sekä maiseman erityispiirteet.	Tavoite koskee kantaverkon voimajohtolinjojen suunnittelua. Nykyisen 110 kV voimajohtoon viereen suunniteltu tuulipuiston liityntävoimajohto ei vaikeuta tavoitteen huomiointia kantaverkon suunnittelussa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat hanketta vain osin. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen kannalta keskeisiä ovat mm. energiantuotantoon, elinkeinoelämään, luontoon, maisemaan ja kulttuuriympäristöön, virkistykseen, asutukseen ja loma-asutukseen kohdistuvat vaikutukset sekä tuulivoimapuiston rakentamiseen ja toimintaan liittyvät haitat ja riskit. Kokonaisuutena hanke edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista.